

เรื่อง

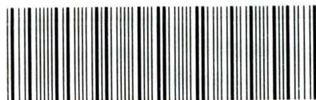
เปรียบนามสกุล กับ ชื่อแซ่

พระราชนิพนธ์

ใน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชนิพนธ์ รัชชกาลที่ ๖

เรื่อง

เปรียบนามสกุล กับ ชื่อแซ่

เจ้าภาพพิมพ์เป็นที่ระลึก
เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

ขุนประวิตรเวชชาชีพ

ณ วัดไตรมิตต์วิทยาราม

วันเสาร์ที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๐

คำนำ

เจ้าภาพในงานพระราชทานเพลิงศพ ขุนประวิตรเวชชาชีพ (ประวิตร เวชชาชีวะ) มาแจ้งความต่อกรมศิลปากร ขอต้นฉะบับหนังสือสำหรับพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานนี้สักเรื่องหนึ่ง และแสดงความปรารถนา จะใคร่ได้พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง "เปรียบนามสกุลกับชื่อแซ่" ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ไว้เมื่อราว พ.ศ.๒๔๕๖ อันเป็นปีแรกที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติขนานนามสกุล ด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีการใช้นามสกุลและชื่อแซ่ เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทั่วไป ทั้งเป็นพระราชนิพนธ์ที่ยังไม่เคยพิมพ์มาแต่ก่อน กรมศิลปากรจึงจัดการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต และมอบต้นฉะบับให้ไปพิมพ์ตามประสงค์ และขออนุโมทนาในกุศลสาธารณประโยชน์นี้ หวังว่าผู้รับไปอ่านคงมีความยินดีอนุโมทนาโดยทั่วกัน.

กรมศิลปากร

ชาตะ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๔๔

มฤต ๑๘ กันยายน ๒๔๘๗

ประวัติ

ขุนประวิตรเวชชาชีพ (ประวิตร เวชชาชีวะ) เกิดวันพฤหัศบดี ที่ ๒๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๔๔ ตรงกับแรม ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีฉลู ณ ตำบลพุงทะลาย ใต้วัดจันทาราม ฝั่งตะวันออก อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายแสง เวชชาชีวะ และนางพร เวชชาชีวะ ซึ่งมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันคือ พระบำราศ-นราดูร นายโฆสิต เวชชาชีวะ และนางสุพรรณ-เอครพาณิช

การศึกษา

เมื่อเยาว์ได้เริ่มศึกษาที่โรงเรียนประจำมณฑล "เบ็ญจมราชูทิศ" จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕ ถึง ๒๔๕๗ และเข้ามากรุงเทพ ฯ ศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมวัดปทุมคงคา พระนคร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ ถึง ๒๔๖๑ สอบไล่ได้ชั้นมัธยม

ปีที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๖๒ เรียนมัธยมปีที่ ๗ ยังไม่ได้สอบไล่ก็ได้ลาออกจากโรงเรียนไปช่วยบิดาประกอบการค้าอยู่ปีเศษ

พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้สมัครเข้าศึกษาในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แผนกแพทยศาสตร์ สอบไล่ได้ภาค ๒ ในวิชาแพทยศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ และสอบไล่ได้ภาค ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้รับประกาศนียบัตรวิชาแพทยศาสตร์

เวลารับราชการ

๑ พฤษภาคม ๒๔๖๘ เป็นแพทย์สำรอง กรมสาธารณสุข

๑ กันยายน ๒๔๖๘ ถึง ๑ กันยายน ๒๔๗๓ เป็นแพทย์ผู้ช่วยแผนกโรคติดต่อกองแพทย์สุขาภิบาล กรมสาธารณสุข

• มิถุนายน ๒๔๗๗ เป็นหัวหน้าแผนกโรงพยาบาลโรคติดต่อ (โรงพยาบาลเทศบาล) ซึ่งภายหลังเปลี่ยน เรียกว่า นายแพทย์ผู้ปก ครองโรงพยาบาลโรคติดต่อ และได้ประจำตำแหน่งนี้เรื่อยมาจนถึงแก่กรรม

นอก จาก การรับ ราชการ แล้ว ขุนประวิตร-เวชชาชีพ ได้พยายามใช้เวลาว่างนอก ราช การประกอบวิชาชีพส่วนตัวโดยเปิด คลินิค "กรกฎาโอสถ" ที่ห้องเช่าของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร ถนน ๒๒ กรกฎา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๐ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๘๒ ถูกเพลิงไหม้ จึงได้ย้ายมาเปิดทำการที่ตึกสามชั้น (ห้างเกรเลิตเก่า) ที่ถนนบ้านตะนาว เปลี่ยนชื่อว่า "ประวิตรแพทย์สถาน" มีนายแพทย์ประจำ ดำเนินการตรวจและรักษาโรคตลอดมาตราบจนทุกวันนี้

ยศ บรรดาศักดิ์
และเครื่องราชอิสสริยาภรณ์

๘ พฤศจิกายน	๒๔๗๑	ได้รับ พระ ราช ทาน ยศ เป็นรองอำมาตย์ ตรี
๘ พฤศจิกายน	๒๔๗๓	ได้รับ พระ ราช ทาน ยศ เป็นรองอำมาตย์ โท
๘ พฤศจิกายน	๒๔๗๔	ได้รับ พระ ราช ทาน สัญญาบัตร เป็นขุน ประวิตรเวชชาชีพ
๑๙ กันยายน	๒๔๘๔	ได้รับ พระ ราช ทาน เครื่องราช อิสสริยาภรณ์จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย

๑๘ กันยายน ๒๔๘๕ ได้รับ พระราชทาน
เครื่องราชอิสสริยาภรณ์ จัตุรถาภรณ์ ช้างเผือก

ขุนประวิตรเวชชาชีพ ป่วยเป็นโรค Haemato-chyluria ซึ่งมีโลหิตและไคล์ออกทางปัสสาวะเรื้อรังมานาน โรคนี้เริ่มมีอาการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ และได้พยายามรักษาตัวตลอดมา ในระยะแรกอาการนี้ได้หายมาประมาณ ๖-๗ ปี ต่อมาก็กำเริบขึ้นเป็นลำดับ กอร์ปด้วยเป็นผู้ที่มีความมานะ อุตสาหะอดทน จึงยังคงรับราชการอย่างเข้มแข็งตลอดมา

ต่อมาเมื่อเดือนมิถุนายน อาการก็กลับกำเริบยิ่งขึ้นจนถึงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๘๗ จึงลาพักราชการและไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลศิริราช ได้รับความอุปการะในการรักษาพยาบาลจากบรรดาอาจารย์กับมิตรสหายที่เป็นนายแพทย์และนาง

พยาบาลเป็นอย่างดีที่สุด มีนายแพทย์ประจักษณ์ ทองประเสริฐ ศาสตราจารย์นายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชปัจจุบัน พระอัพภันตราพาธพิศาล อดีตอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และนายแพทย์โกวิท อัศวนนท์ เป็นอาทิ ต่อมาอาการป่วยได้กำเริบถึงขีดที่สุด สุดความสามารถที่แพทย์จะเยียวยารักษาต่อไปได้ ครั้นถึงเวลา ๒๐.๓๕ น. ซึ่งตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๔๘๗ ขุนประวิตรเวชชาชีพได้ถึงแก่กรรมลงด้วยอาการสงบ ทิ้งความเศร้าสลดอย่างสุดซึ้งไว้แก่ครอบครัว ตลอดจนบรรดาญาติมิตรสหาย ณ โรงพยาบาลศิริราชนั้นเอง คำนวนอายุได้ ๔๓ ปีเศษ

ขุนประวิตรเวชชาชีพ เป็นผู้มีอัธยาศัยเรียบร้อย อ่อนโยน เป็นที่รักใคร่นับถือแก่บรรดาญาติและมิตรสหาย และเป็นผู้ที่มีความมานะอด

ทนมาก มีนิสสัยโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่บุคคลทั่วไป เมื่อมาด่วนถึงแก่กรรมในเวลาไม่สมควรเช่นนี้ ย่อมเป็นที่เศร้าสลดใจเป็นอย่างมาก

ขุนประวิตรเวชชาชีพ ได้ทำการสมรสกับนางสาวสมพงศ์ สัจจวานิช บุตรีหลวงสุขกิจโกศล และนางสุขกิจโกศล (หนู สัจจวานิช) เมื่อวันอังคารที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๗๓ มีบุตรธิดาด้วยกัน ๖ คน คือ

๑. นายพงศ์ศักดิ์ เวชชาชีวะ

๒. ด.ช. ประภัทรพงศ์ เวชชาชีวะ

๓. ด.ช. ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ

๔. ด.ญ. ศศิพงศ์ เวชชาชีวะ

๕. ด.ญ. รัชนีพงศ์ เวชชาชีวะ

๖. ด.ช. ภาณุพงศ์ เวชชาชีวะ

เปรียบนามสกุลกับชื่อแซ่

คนเรายังมีอยู่เป็นอันมาก ซึ่งยังมิได้สังเกตว่า นามสกุลกับชื่อแซ่ของจีนนั้น ผิดกันอย่างไร ผู้ที่แลดูแต่เผินๆ หรือซึ่งมิได้เอาใจใส่สอบสวนในข้อนี้ มักจะสำคัญว่าเหมือนกัน และมีพวกจีนหรือพวกนิยมจีนพอใจจะกล่าวว่า การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชปรารภออกพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นนั้น โดยทรงพระราชนิยมตามประเพณีชื่อแซ่ของจีน ซึ่งถ้าจะตรองดูก็จะเห็นว่าคงจะไม่เป็นไปเช่นนั้น โดยเหตุที่จะได้อธิบายต่อไปนี้

แซ่ของจีนนั้น ตรงกับ "แคลน" ของพวกสก๊อต คือเป็นคณะหรือพวก หรือถ้าจะเทียบทางวัด ๆ ก็คล้ายสำนัก (เช่นที่เราได้ยินเขากล่าว ๆ กันอยู่บ่อย ๆ ว่า คนนั้นเป็นสำนักวัดบวรนิเวศ คนนี้เป็นสำนักวัดโสมนัส ดังนี้เป็นตัวอย่าง)

ส่วนสกุลนั้นตรงกับคำอังกฤษว่า "แฟมิลี่" ข้อผิดกัน อัน สำคัญ ใน ระหว่าง แซ่กับสกุล นั้น ก็คือ ผู้ร่วมแซ่ไม่ได้ เป็นญาติสาโลหิตกันก็ได้ แต่ส่วนผู้ร่วมสกุลนั้น ถ้าไม่ได้เป็นญาติสาโลหิตต่อกันโดยแท้แล้ว ก็ร่วมสกุลกันไม่ได้ นอกจากที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นพิเศษเท่านั้น

ชื่อแซ่หรือ "แคลนเนม" เป็นประเพณีที่ได้มีมาก่อนนามสกุลหรือ "แฟมิลีเนม" นั้นช้านาน เช่นในสก๊อตแลนด์เขาได้ใช้ "แคลนเนม" มาหลายร้อยปีก่อนที่ได้เกิดใช้ "แฟมิลีเนม" ในประเทศอังกฤษ ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน ดังนี้เป็นตัวอย่าง จะนับว่านาม ๒ ชะนิดนี้เป็นอย่างเดียวกันไม่ได้เลย ถ้าหากจะมีที่ว่าเหมือนกันได้ ก็แต่ตรงที่ว่าเป็นฉายาด้วยกันทั้ง ๒ ชะนิดเท่านั้น แต่นอกจากนี้แล้วไม่มีอะไรที่เหมือนกันเลย ทั้งสาเหตุก็ดี ความมุ่งหมายก็ดี ย่อมผิดกันทั้งสิ้น

การที่คนหลาย ๆ คนได้รวมกันเข้าตั้งเป็นคณะ ซึ่งจีนเรียกว่า "แซ่" สก๊อตเรียกว่า "แคลน" และอังกฤษเรียกว่า "ไตรบ์" ได้บังเกิดขึ้นในสมัยเมื่อคนยังไม่ถึงซึ่งความรุ่งเรือง (ซิวิไลซ์) บริบูรณ์ ยังไม่รู้จักรักษาธรรมจริยาอันมีเมตตาต่อกัน เป็นที่ตั้ง ยังต่างคนต่างรบพุ่งฆ่าฟันกันเพื่อแย่งอาหารกันกิน แย่งที่กันอยู่ และแย่งชิงผู้หญิงกัน ผู้ใดมีพวกมากก็อาจที่จะเอาเปรียบผู้ที่ไม่มีพวกพ้องหรือที่มีพวกน้อยได้ในทางหากิน เป็นต้น จึงเกิดความจำเป็นในการที่จะต้องคิดอ่านหาพวกพ้องไว้ให้มาก ๆ และในเมื่ออยู่ร่วมถิ่นกันก็คงจะรู้จักกันคืออยู่ในหมู่กันเอง แต่มีบางเวลาซึ่งจำเป็นต้องแยกย้ายกันไปในที่ห่างภูมิลำเนาเดิมของตน คนที่ไปจากคณะเดียวกันไปพบกันในที่ไกลภูมิลำเนาเดิมของตน ๆ ไม่รู้จักกันว่าเป็นคนสำนักเดียวกันก็ได้เกิดเหตุทำร้ายแก่กันขึ้นบ้าง จึงได้บังเกิดความจำเป็นที่จะต้องมีเครื่องสังเกตเพื่อรู้กันได้ว่า

เป็นพวกเดียวกัน ในชั้นต้นจึงนัดกันมีเครื่องแต่งตัวให้เหมือนกัน เช่นมีขนนกหรือดอกหญ้าปักผมอย่างแบบที่คนดำในอาฟริกายังใช้อยู่จนทุกวันนี้ แต่การใช้เครื่องหมายเช่นนี้มาเกิดรู้สึกกันขึ้นว่ายังไม่สู้จะเรียบร้อยดี เพราะคนพวกอื่นก็อาจจะปักขนนกหรือดอกหญ้าบ้างเหมือนกัน จึงเกิดมีความคิดมุ่นผมให้เหมือนกัน ซึ่งชาวอาฟริกาก็ยังคงใช้อยู่อีก และเกิดคิดเขียนหน้าเขียนตัวเป็นลวดลาย ซึ่งมีใช้อยู่ในหมู่ชาวอาฟริกา ในหมู่คนที่เรียกว่าอินเดียนแดงในอเมริกา และในหมู่คนมาวรี ชาวนิวซีแลนด์ เป็นต้น ต่อมาคนมีความเจริญขึ้น มีความคิดดีขึ้นอีกชั้นหนึ่ง จึงได้บังเกิดมีความคิดขึ้นว่า ควรเลือกเอานามใดนามหนึ่งใช้เป็นชื่อแซ่กำกับชื่อตัวของสมาชิกแห่งแซ่ เพื่อว่าเมื่อคนที่ร่วมคณะกัน แม้จะไปพบปะกันในที่ใด ๆ ก็อาจจะรู้จักกันได้ โดยถามชื่อแซ่กันเท่านั้น พวกจีนจึงได้เกิดมีชื่อ "แซ่" สก๊อตมีชื่อ "แคลน"

อินเดียนแดงในอเมริกามีชื่อ "โตเตม" และยังคงมีเครื่องหมายให้แลเห็นเป็นพวกเดียวกันนั้นอีกด้วย เช่นในสก๊อตแลนด์ใช้ผ้านุ่งห่มเป็นลายต่าง ๆ กันเรียกว่า "ตาร์ตัน" (ซึ่งเราเรียกกันว่าผ้าลายสก๊อต) แคลน ๑ ก็มีตาร์ตันอย่าง ๑ คนในแคลนนั้นใช้นุ่งห่มเหมือนกันหมด ข้างฝ่ายพวกอินเดียนแดงมีเครื่องหมาย "โตเตม" ปักไว้ที่หน้าศาลาที่ชุมนุมแห่งหัวหน้าคณะ ทำเป็นรูปหมาป่าหรือนกหรือกระทิงตามชื่อโตเตม และคนที่เป็นสมาชิกคณะใด ก็เขียนหน้าเป็นลายคล้ายที่หลักเครื่องหมาย โตเตม แห่งคณะนั้น ฯ

เมื่อความมุ่งหมายแห่งการมีแซ่ของจีน แคลนของสก๊อต และโตเตมของอินเดียนแดง มีอยู่เพื่อประสงค์ในทางช่วยกันต่อสู้ศัตรู และอนุเคราะห์พวกกันเอง ซึ่งเป็นอาการแห่งการตั้งซ่องเช่นนี้ ชื่อแซ่ก็ดี ชื่อแคลนก็ดี ชื่อโตเตมก็ดี

จึงเป็นของสาธารณะสำหรับบรรดาผู้ที่เป็นสมาชิกแห่งคณะนั้นทุกคน จะได้จำกัดให้ใช้ร่วมกันแต่จำเพาะที่เป็นญาติสาโลหิตกันนั้นก็หามิได้ ยกตัวอย่างเช่นชื่อ แคมบ์เบล เป็นแคลนเนม ซึ่งบรรดาคนที่อาศัยในเขตต์อารไคล์ในสก๊อตแลนด์ในอดีตสมัยใช้ทั่วกัน ตั้งแต่ท่านเออรผู้ครองอารไคล์ลงไปจนถึงทนายบ่าวไพร่และชาวไร่ชาวนาอันพึ่งบารมีแห่งท่านเออลผู้นั้น ดังนี้เป็นประเพณีเก่าในสก๊อตแลนด์ (แต่ประเพณีนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเพื่อเหตุใด จะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า) ประเพณีใช้แคลนเนมของสก๊อตนี้ตรงกับประเพณีจีนที่ใช้ชื่อแซ่ และความมุ่งหมายก็มีอยู่ตรงกันโดยแท้ แม้ในเมืองไทยเรานี้เองก็ได้เคยใช้ประเพณีที่คล้ายคลึงกัน คือวิธีรวมคนเป็นเลขสมสังกัดขึ้นในกรมนั้นกรมนี้ หรือที่ถวายตัวเป็นข้าในกรมนั้นกรมนี้ ดังนี้เป็นต้น เมื่อใครไปพบกันเข้าถามกันว่าสังกัดกรมไหน พอบอก

ว่งสังกัดกรมนั้นหรือกรมนี้รู้ว่าเป็นข้าในกรมเดียวกันแล้ว ก็ไม่ทำร้ายกัน และช่วยอุดหนุนกันตามสมควร เหมือนจีนที่เป็นคนแซ่เดียวกัน สก๊อตที่เป็นแคลนเดียวกันฉะนั้น หรืออีกนัย ๑ ถ้าจะหาของเปรียบเทียบให้เป็นของใหม่ใกล้สมัยของเราเข้าอีก เพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ก็ขอให้ท่านนึกถึงประเพณีที่ใช้อยู่ในโรงเลี้ยงเด็กซึ่งยังมีอยู่จนเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง คือบรรดาเด็กที่ได้เลี้ยงในที่นี้ผู้อำนวยการให้ชื่อมีคำว่า "บุญ" นำหน้าอยู่ทุกคน โดยความมุ่งหมายว่า เมื่อเด็กได้ออกไปจากโรงเลี้ยงเด็กแล้ว ต่อไปได้พบปะกันในที่ใด ๆ ก็จะได้รู้จักกันได้ด้วยมีชื่อ "บุญ" นั้นเอง ในที่นี้ "บุญ" ก็หาใช่นามสกุลไม่ เป็นแต่เพียงคำที่แสดงให้ปรากฏว่ามาจากสำนักโรงเลี้ยงเด็กเท่านั้น ดังนี้ฉันใด แม้วิธีใช้ชื่อแซ่ของจีน แคลนเนมของสก๊อต และโตเตมของอินเดียนก็ฉันนั้น คือเป็นวิธีอันมีผู้ที่ได้คิดขึ้นในโบราณกาลเพื่อความ

สะดวกในสมัยโบราณ อันยังมิได้มีประเพณีที่รวบรวมชนภาษาเดียวกันเป็นปึกแผ่นอันเดียวกันเป็นชาติ (เนชัน) ก็นับว่าเป็นประโยชน์ดีสมควรแก่กาลสมัยเก่านั้นอยู่

แต่นับจำเดิม เริ่มแต่เมื่อคนได้เกิดมีความคิดควบคุมกันเป็นช่องหรือคณะแล้วนั้น คนเราก็ได้ดำเนินขึ้นสู่ความเจริญต่อ ๆ มาเป็นลำดับ แต่ความเจริญหาได้ดำเนินทัน ๆ กันหมดไม่ บางจำพวกก็เดินเร็ว ถึงซึ่งความเจริญก่อน เช่นจีนได้ถึงความเจริญก่อนชาวประเทศใกล้เคียงในทวีปอาเซียด้วยกัน และสก๊อตถึงก่อนอังกฤษซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน ดังนี้เป็นต้น แต่บางจำพวกเมื่อถึงความเจริญขั้น ๑ แล้ว ก็เลยพอใจไม่คิดเดินต่ออีก เพราะฉะนั้นจำพวกที่เจริญภายหลังกลับเดินหน้าไป เหมือนคนหนุ่มที่เกิดทีหลังวิ่งไล่ทันคนแก่ฉะนั้น คนเราในโลกนี้ในปัตยุบันสมัยนี้จึงมี

ประเพณีผิด ๆ กันอยู่ เช่นพวกแขกดำยังคงไม่มีทั้งชื่อแซ่ทั้งนามสกุล อินเดียนแดงยังคงมีแต่ชื่อโดเดม จีนยังคงมีแต่ชื่อแซ่ ไม่มีนามสกุลอันเป็นประเพณีนิยมแห่งคนสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งถึงความเจริญภายหลัง แต่ไล่ทันขนผ่านหน้าไปแล้ว เช่นอังกฤษซึ่งถึงความเจริญภายหลังสก๊อต กลับบังคับให้สก๊อตใช้ประเพณีมีนามสกุลตามอังกฤษดังนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นไทยเราไม่ควรจะนึกละอายในการที่จีนได้เคยมีชื่อแซ่มาแล้วก่อนที่เรามีนามสกุล เพราะถึงแม้ว่าเราจะได้ถึงความเจริญภายหลังจีนก็ตามเถิด แต่เราได้มีนามสกุลแล้ว จึงนับว่าเราได้ทะยานผ่านหน้าเพื่อนบ้านเราซึ่งยังหามีนามสกุลไม่ คงมีแต่ชื่อแซ่อยู่ตามประเพณีแห่งคนสมัยเก่าเท่านั้น

ส่วนสาเหตุแห่งการใช้นามสกุล หรือ "แฟมิลีเนม" นั้น ย่อมเกิดขึ้นเพราะคนมีชื่อเหมือน ๆ

กันหลายคน ทำให้เป็นที่ฉงนไม่รู้ว่าใครเป็นใคร ได้ ในชั้นแรก ๆ เมื่อคนเรายังต่างคนต่างคุมกันเป็นซ่องอยู่ ต่างคนต่างอยู่เป็นหมู่เล็ก ๆ ก็อาจที่จะเลือกชื่อมิให้ซ้ำกันได้ แต่ต่อมาเมื่อการสมาคมไปมาหาสู่ซึ่งกันและกันมีแพร่หลายมากขึ้น และคนเรารู้จักถือธรรมจริยาเลิกฆ่าแกงกัน รู้จักตั้งใจแผ่ไมตรีต่อกันขึ้นแล้ว เมื่อคนต่างถิ่นไปเข้าในสมาคมอันเดียวกันเข้า ก็ย่อมจะไปพบคนที่ชื่อซ้ำกันเข้าเนือง ๆ จึงเกิดต้องใช้ฉายาแถมท้ายชื่อ การตั้งฉายาย่อมอาศัยลักษณะแห่งบุคคล เช่น "ใหญ่" "เล็ก" "ดำ" "ขาว" ดังนี้อย่าง ๑ อาศัย การ เลี้ยง ชีพอย่าง ๑ อาศัยนามตำบลที่ตั้งภูมิลำเนา เช่น "แดงบางกอก" หรือ "แดงบ้านโพ" ดังนี้เป็นต้นอย่าง ๑ หรือมิฉะนั้นก็ใช้ว่า "นายแดงลูกนาย ขาว" "นายแดงลูกนายดำ" เช่นนี้อีกอย่าง ๑ วิธีใช้เรียกว่าลูก คนนั้น คนนี้ เป็นวิธีที่รู้กันว่าดีอยู่ เพราะพอบอกชื่อก็ไม่ต้อง

ถามว่าเป็นลูกเต้าเหล่าใคร ย่อมรู้ได้ทันทีว่าเป็นเชื้อคนดีหรือเลวปานใด ประเพณีออกชื่อว่า "คนนั้นลูกคนนั้น" เช่นนี้ มีใช้อยู่ด้วยกันหลายประเทศ เช่นในมัธยมประเทศในหมู่ชาติยิวและอาหรับ ในสกันดินาเวีย ในประเทศรัสเซีย ประเทศอังกฤษและเวลส์ เป็นต้น เหล่านี้ได้มีประเพณีใช้กันมาแต่โบราณ และถึงแม้ในเมืองเราในราชการก็ใช้อยู่ว่า "นายนั้นบุตรผู้นั้นๆ" ดังนี้ นับว่าเป็นมูลแห่งนามสกุล ผิดกับมูลแห่งชื่อแซ่

ต่อมาอีกชั้น ๑ การบอกแต่ชื่อพ่อไม่เป็นการเพียงพอ เพราะผู้ที่ได้มีบรรพบุรุษเป็นคนสำคัญมาหลายๆชั่ว คนย่อมจะอยากอวดให้คนทั้งหลายรู้ข้อนี้ จึงเกิดมีต้องบอกชื่อกันยาวๆ เช่นในมัธยมประเทศ กษัตริย์ต้องบอกว่า "เราชื่อรามจันทร์ ลูกทศรถ ลูกอัชบาล ลูกระฆุ ลูกอิกษวากุ ลูกพระสุริยเทวราช" ในพวกยิวต้องบอกว่า "โซโลมอน ลูกเดวิด ลูกไอสาก ลูกเอบระแฮม" ใน

เวลส์ต้องบอกว่า "ลูเวลลินอับเตรวิต อับคริฟฟิธ อับลูเวลลิน" หรือพวกอาหรับต้องบอกว่า "หัสซันบินมะหมุด บินไซอีด บินอับดัลลาห์ บินตุรกี" ดังนี้เป็นตัวอย่าง การที่ต้องกล่าวชื่อโดยยืดยาวเช่นนี้ย่อมจะเป็นการฟั่นเฝือมากอยู่ จึงได้คิดบอกแต่โดยย่อพอเป็นสังเขป เลือกเอาชนกผู้ใดผู้ ๑ ซึ่งเก่งที่สุดในวงศ์ของตน เช่นพระรามอาจจะบอกว่า "เราชื่อรามจันทร์สุริยวงศ์" หรือ "รามจันทร์อิกษวากุวงษ์" หรือ "รามราฆพ" (เกิดแต่ระฆุ) ยิวบอกว่า "โซโลมอนลูกเอบระแฮม" ชาวเวลส์บอกว่า "ลูเวลลินอับลูเวลลิน" อาหรับว่า "หัสซันบินตุรกี" ดังนี้เป็นต้น นับว่าเดินขึ้นสู่ขั้นแรก แห่ง การใช้นาม สกุล ตามระ เบียบที่เราเข้าใจกันอยู่ในบัดยุบันนี้ คือผู้ ที่จะ บอก ชื่อว่า "สุริยวงศ์" ต้องเป็นผู้ที่นับว่าสืบสาโลหิตโดยตรงลงมาจากพระสุริยเทวราช สุมันตรหรืออำมาตย์ของพระรามจะใช้ชื่อว่า "สุริยวงศ์" บ้างไม่ได้

เป็นอันขาด ไม่เหมือนชื่อแซ่หรือชื่อแคลน ซึ่งช้ากันเจ้าบ่าวกับนายใช้ร่วมกัน ตามประเพณีจีนเดียวนี้และสก๊อตโบราณ

ส่วนพวกสก๊อตนั้น ได้ใช้นามตามแคลนเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อตกไปอยู่ในความปกครองของอังกฤษซึ่งมีธรรมเนียมใช้นามสกุล อังกฤษจึงบังคับให้ใช้นามสกุลบ้าง พวกสก๊อตที่มีชื่อแซ่อยู่แล้วจึงใช้ชื่อแซ่นั้นเอง เป็นนามสกุลโดยมาก แต่บางคนก็ได้เลือกเอานามสกุลใหม่ตามระเบียบตั้งฉายา คืออาศัยเกณฑ์ลักษณะบุคคลบ้าง เกณฑ์ทางหาเลี้ยงชีพบ้าง เกณฑ์ตำบลภูมิลำเนาบ้าง เกณฑ์ชื่อบรรพบุรุษบ้าง อย่างที่อังกฤษใช้อยู่และในประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ที่มีนามสกุลแล้วก็ได้เกิดมีขึ้นโดยอาการเช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วนั้น เพราะฉะนั้นชาติที่รุ่งเรือง (ซิวิไลซ์) แล้วตามความนิยมอย่างสมัยใหม่ ถึงแม้ที่มีประเพณี

ใช้ชื่อแซ่อยู่แต่เดิม ก็ได้เปลี่ยนเป็นใช้นามสกุลแทนแล้ว ยังคงเหลือแต่จีนที่ยังคงใช้ชื่อแซ่ตามแบบเก่าอยู่ชาติเดียว

ส่วนไทยเราเมื่อก่อนนี้เราไม่ใคร่จะได้มีโอกาสพบประชาวยุโรป เราจึงได้นิยมเอาอย่างจีนซึ่งได้ถึงความรุ่งเรืองก่อนเรา และได้จำประเพณีจีนมาใช้อยู่หลายอย่าง แต่อาศัยเหตุที่มีชาวมัธยมประเทศได้เข้ามาถึงเมืองเราด้วย ได้นำความรู้และความรุ่งเรืองของเขามาสอนเราด้วย เราจึงมิได้ถือแต่ประเพณีจีนอย่างเดียว เช่นการใช้ชื่อแซ่เรามิได้ใช้ เพราะไม่ได้เคยเอาอย่างจีนในการตั้งคนแยกเป็นแซ่หรือซ่องภายในชาติเดียวกัน แต่มีใช้นามสกุลอยู่บ้างในหมู่คนชั้นสูง ๆ เช่นบอกว่าคนนั้น ๆ เป็นเชื้อวงศ์นั้น ๆ เราก็ได้ใช้กันมานานแล้ว แต่ยังมิได้แพร่หลายลงไปถึงสาธารณชนเท่านั้น บัดนี้เราได้มีนามสกุลแล้ว นับว่าได้ย่างไปทันชนที่นับถือกันว่ารุ่งเรือง (ซิวิไลซ์)แล้ว

ตามความเห็นแห่งสมัยใหม่ นับว่าเราดีกว่าผู้ที่ยังคงใช้แต่แซ่ ไม่มีนามสกุล ส่วนชื่อแซ่ของเราทั้งหลาย ถ้าแม้ใครจะถามเราก็อาจจะบอกได้ว่าชื่อไทย เพราะพวกเราไม่ได้ต่างคนต่างแยกกันอยู่เป็นคณะย่อมๆ อย่างโบราณแล้ว

ประเพณีตั้งแซ่เป็นประเพณีที่พ้นสมัยเสียแล้ว และในนานาประเทศต้องเลิกเสียแล้ว เพราะรู้สึกว่าเป็นการไม่เป็นประโยชน์พอเพียง คือการที่คงมีแซ่อยู่นั้น ย่อมเป็นเครื่องบำรุงความถือก๊กถือเหล่า อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่ปรองดองกว้างขวางพอ คือสมาชิกแห่งแซ่มักมัวคิดถึงแต่แซ่เสียมากกว่าคิดถึงชาติ การแบ่งคนเป็นก๊กเป็นแซ่ต่าง ๆ ภายในอาณาจักร อัน เดียว เป็นผล แตก ร้าวในยุโรป จึ่งต้องเลิก พวกคัลซิสเต็ม และ แคลนซิสเต็มทั่วไป หมดแล้ว และใน กรุง สยามก็ต้องเลิกแบบ เลข สม สังกัดต่างกรม แล้ว ด้วย เหตุอันเดียวกัน

แต่ส่วนประเพณีรักษาวงศ์สกุลให้มั่นคงนั้น ย่อมมีผลผิดกันกับแซ่ เพราะผู้ที่ร่วมสกุลต่างคน ต่างต้องรักสกุลของตน และต่างระวังมิให้บังเกิดเหตุเสื่อมเสียถึงสกุลได้ และหัวหน้าสกุลทุก ๆ คนเป็นผู้รับผิดชอบอยู่โดยตรงต่อผู้ปกครองชาติ การที่รักกันในระหว่างคณาญาติเป็นของที่มีอยู่โดยธรรมดาแล้ว สกุลจึงรวมกันอยู่ด้วยความสิเนหา ไม่ใช่เพราะความจำเป็นแห่งการต่อสู้ศัตรูอย่างแซ่ การที่มีนามสกุลย่อมเป็นเครื่องผูกให้ญาติต่อญาติสนิทกัน ให้รู้สึกว่าเกิดจากบรรพบุรุษคนเดียวกัน ต้องช่วยกันรักษาชื่อท่านบรรพบุรุษผู้นั้น นับว่าเป็นผลดีสำหรับสกุล แต่หามีผลเสียแก่ชาติไม่ เพราะการบำรุงความนับถือบรรพบุรุษเป็นองค์แห่งความนับถือความมั่นคงในวงศ์สกุลเป็นที่ตั้ง มิได้มุ่งไปทางที่จะยกพวกไปต่อสู้กับใคร ๆ อย่างซ่องหรือแซ่

สรุปความอีกทีหนึ่งว่า ชื่อแซ่เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าใครเป็นพวกเดียวกันจะได้ช่วยกันและกัน ทั้งในทางบุกรุกหรือทางป้องกันคนต่างพวก ไม่ใช่แปลว่าเป็นญาติกันเลย แต่นามสกุลเป็นเครื่องหมายให้รู้จักกันว่ามีบรรพบุรุษร่วมกัน ต้องช่วยกันรักษาชื่อบรรพบุรุษนั้นไว้อย่าให้เสียและทำให้เกิดไมตรีจิตต่อกัน แซ่เป็นประเพณีอันเกิดขึ้นจากความปรารถนาป้องกันหรือรุกรานด้วยกัน อย่างตั้งซ่องซึ่งมุ่งแต่ทางหากำลัง รวมไว้ นั้น แหละ เป็นที่ตั้ง สกุลเป็นประเพณีอันเนื่องมาจากความรัก อันมีอยู่เป็นธรรมดา ใน ระหว่าง บิดา มารดา กับ บุตร ญาติต่อญาติที่ร่วมสาโลหิตกัน ควบคุมผูกพันธ์กันไว้ได้ด้วยความสิเนหา ไม่ใช่ด้วยอำนาจความกลัวภัย แซ่เกิดมีขึ้นเพื่อความกลัว (คือความกลัวผู้อื่นทำร้าย) หรือเพื่อความปรารถนาอาศัยกำลังซึ่งกันและกัน สกุลมีขึ้นเพื่อความรักใคร่

ไมตรีต่อกันโดยแท้ เพราะฉะนั้นการถือแซ่จึงอาจเป็นเหตุแห่งความแตกร้าวภายในชาติ คือแซ่ต่อแซ่แก่งแย่งกัน เช่นในสก๊อตแลนด์ แคลนต่อแคลนรบราฆ่าฟันกันไม่หยุดหย่อน และถึงแม้ในเมื่อมีพวกอังกฤษไปติดเมือง แคลนต่อแคลนก็ยังแก่งแย่งกันอยู่ จนต้องแพ้แก่อังกฤษหลายหน ถึงแม้ในเมืองจีนเองก็มีเหตุจลาจล เพราะแซ่ต่อแซ่วิวาทกันนั้นอยู่เนือง ๆ มิใช่หรือ แต่การถือสกุลนั้นตรงกันข้าม ย่อมจะเป็นไปเพื่อความสงบเป็นเบื้องต้น เพราะผู้ที่ปกครองสกุลย่อมจะต้องเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเมตตารักใคร่บุตรหลานเกินกว่าที่จะยอมให้ไปก่อวิวาทบาดทะเลาะให้มีหนทางถูกเจ็บหรืออันตรายได้ อีกประการ ๑ การปกครองอย่างแซ่ไม่เป็นเครื่องเพาะความเคารพในผู้ปกครอง เพราะผู้เป็นหัวหน้าแซ่ในชั้นต้นก็ต้องเลือกเอาคนที่มีกำลังหรือมีความคิดมาก

ที่สุดนั้นแลเป็นอาทิ และเมื่อใดหมดกำลัง เมื่อนั้นก็สิ้นอำนาจเหมือนกัน คงมีผู้อื่นแย่งเอาอำนาจนั้นเสีย ข้อนี้เองย่อมเป็นเครื่องเพาะความกระด้างกระเดื่องในคณะ คือมักมีผู้คิดเห็นไปว่า ผู้ปกครองนั้นมีความบกพร่อง สู้ตัวเองหรือคนอื่นไม่ได้ จึ่งชักให้ยุ่งเหยิงคิดร้ายแก่กัน และผู้ที่ใช้ประเพณีแซ่จึ่งมักพอใจในการคิดร้ายต่อผู้ปกครอง ซึ่งทำแก่กันได้เช่นนี้ เพราะไม่ใช่ญาติกัน มิได้มีความรักใคร่แก่กัน เป็นแต่คนร่วมซ่องกันเพื่อหาประโยชน์ด้วยกันต่างหาก แต่ส่วนการปกครองสกุลนั้นตรงกันข้าม ย่อมเป็นเครื่องเพาะความเคารพในผู้ปกครอง ผู้น้อยยอมอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เพราะเป็นกุลเชษฐา และยอมได้โดยชื่นตาเพราะผู้ใหญ่นั้นเป็นบิดาหรือญาติผู้ใหญ่ ซึ่งมีความรักใคร่อยู่ตามธรรมดาโลกแล้ว จึ่งมิได้คิดเกี่ยงงอนแก่งแย่งเลย นับว่าเป็นมูลแห่งความจง

รัก ภักดีต่อผู้ที่เป็นหัวหน้าปกครองสกุลชั้น ๑ และเลยเป็นเครื่องจูงใจให้รู้จักความภักดีต่อท่านผู้ปกครองชาติอีกชั้น ๑ เพราะรู้จักรักความมั่นคงนั้นเอง

เมื่อแลเห็นว่าแซ่กับสกุลผิดกันอยู่เช่นนี้แล้ว ก็ไม่ควรเลยที่จะเห็นผิดไปว่าชื่อแซ่ กับ นาม สกุล นั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และไม่ควรนึกเลยว่า ในการที่ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ออกพระราชบัญญัตินามสกุลนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริตามแบบชื่อแซ่ของจีน เพราะเราต้องเข้าใจว่า พระองค์คงจะทรงพระปรีชาสามารถพอที่จะทรงทราบชัดเจนว่าชื่อแซ่กับนามสกุลนั้นผิดกันอย่างไร คงจะไม่ทรงพระราชนิยมไปตามประเพณีต่างภาษา ซึ่งพ้นสมัยอย่างเช่นประเพณีใช้ชื่อแซ่นั้นเป็นแน่แท้ ฯ

พมพ์ที่โรงพิมพ์ ไทยพิทยา
ถนนตะนาว พระนคร
นายสำเนา ธงไสว ผู้พิมพ์และผ้โฆษณา
พ.ศ. ๒๔๘๐